

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Apologia Libri De Reditibus Ecclesiasticis

Azpilcueta, Martín de

Antverpiæ, 1574

Confvtatio Fvndamentorvm Partis Aduersæ, per monita subsequencia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40048

ergo præsupponit Concilium, eū qui violauerit eius prohibitionem, legem iustitiæ specialis violaturum; ac per consecutionem, obligatum iri ad restituendum: quæ est nostra conclusio, & præfata secundæ quæstionis decisio, per omnia præfata irrefragabiliter probata, videlicet; beneficiarios non solum peccare vanè aut profanè redditus ecclesiasticos impendendo, sed etiam teneri ad restitutionem sic impensorum. Quod adhuc dilucidius constabit, per monita sequentia, quibus subuertuntur præfati N. fundamenta, nõ supra petram, sed super arenam fundata.

**CONFVTATIO FVN-
DAMENTORVM PARTIS AD-
VERSÆ, per monita subsequencia.**

SVMMARIVM.

Beneficarij non sunt suorum reddituum domini absoluti: quoniam habent onus dandi superfluis pauperibus. num. 1.

VIII. Moneo, nil obstare præfate nostræ conclusioni, argumentum primum & principale partis aduersæ, quoniam etiam Adrian. in 4. de rest. q. 12. & Domin. Sot. in lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. videlicet. c. 1. de cleric. non resid. lib. 6. quatenus significat à cõtrario sensu; beneficiarios fieri dominos distributionum quotidianarum, quas interessendo diuinis, lucrantur. Nã ei copiosè ac efficaciter respõdimus suprã. q. 1. monit. XLIII.

SVMMARIVM.

Beneficarij redditus nõ equari stipendiis præsidum, probat Concil. Trid. num. 1.

IX. Moneo, nil etiam obstare secundum aduersæ partis argumentum, videlicet; quòd qua ratione præsides, magistratus, & alij ministri Regis pos-

sunt liberè disponere de stipendiis & salariis suis sine restituendi obligatione, eadem etiam beneficiarij poterunt disponere de prouentibus reddituum sibi deputatis, quæ stipendia & salaria eorum dicuntur sine restituendi obligatione: nihil, inquam, obstat hoc argumentum. Tum, quia contrarium statuitur in Concilio Trident. nuperrimo in sess. 25. cap. 1. de reform. & aliis multis canonibus. c. Peruenit. 1. q. 3. & c. De Syracusana. 28. dist. quibus beneficiarij vetatur donare quicquam cognatis & familiaribus, nisi paupertatis intuitu. At palam est, Regum ministros posse donare quæ ex stipendiis suis lucrifaciunt tam per viam ultimæ voluntatis, quàm donationis inter viuos quibuscumque voluerint, tam cognatis quàm extraneis, sine vilo paupertatis vel pietatis intuitu. Tū, quia omnia iura, quæ de hac re statuunt, videlicet. 12. q. 1. 12. q. 2. & 3. & c. Ad hæc. & cap. Relatum. 2. de testam. contrarium significant. Tum, quia hoc consequeretur quiddam absurdum, & ideo non audiendum. 1. Nam quod absurdum. ff. de opere libert. c. Dudum, de præb. lib. 6. Quod etiam ipsimet iudicant esse tale, nempe; quòd clerici non tenentur plus, ad erogandas eleemosynas de suis redditibus ecclesiasticis, quàm laici de suis secularibus. Nam, nulla rationum, quibus Domin. Sotus in d. lib. 10. q. 4. art. 3. & 4. de iust. & iur. nititur, magis obligare clericos quàm laicos, concludit contra eum qui in prædicta similitudine ministrorum Ecclesiæ, & Regum se fundauerit: quandoquidem nulla eorum probat obligari clericos ad hoc nisi per leges charitatis & misericordiæ, quibus etiã laici tenentur.

SUMMARIUM.

Charitatis lex ex equo ligat laicos, & clericos habentes superflua. num. 1.

X. Moneo, quod præfatus N. infirmè respondit ad c. Mos. & c. Gloria Episcopi. 12. q. 2. dicens; quod illi textus loquuntur de hospitalitate debita lege charitatis, & non lege iustitiæ. Tum, quia lex charitatis ex æquo ligat laicos, & clericos habentes superflua; & capitula prædicta clarè significant longè plus teneri Episcopos quàm laicos. Tum, quia præfatum cap. Mos. continet eam partem, quæ assignatur Episcopo, & eius familiæ destinari ei propter hospitalitatem, & susceptionem pauperum: & ita cum illo modo & onere, ad quod implendum leges iustitiæ specialis obligant. l. 1. & 2. C. de donat. quæ sub modo, & alia latius citata supra in monito xxvii. primæ quæst. Tum, quia illa verba Hieronymi: Gloria Episcopi est pauperum opibus providere: ignominia sacerdotis est propriis studere diuitiis; longè aliam & ampliorem obligationem significant inesse Episcopis ad subueniendum pauperibus, quàm aliis laicis: & quod ipsum significat illud Apostoli; Episcopum hospitalem esse debere, 1. Timoth. 1. relatū in princip. 42. dist. At nulla ratio potest reddi, cur Episcopi habentes superflua, plus teneantur ad hospitalitatem, quàm laici habentes eadem; nisi quod Episcopi non solum tenentur ad eam legibus charitatis, sicut laici; sed etiam legibus iustitiæ specialis, propter onus dandi superflua, bonis ecclesiasticis iniunctum.

SUMMARIUM.

Beneficarij propter divisionē bonorū, olim, vel recens factā, non eximuntur ab onere superflua pauperibus erogandi. nu. 1.

XI. Moneo, quod præfatus N. incautè significat, me dixisse; divisiones bonorum ecclesiasticorum hæcenus factas, esse sine causa iusta ordinatas: cū ait, non posse negari, divisiones fructuum, & erectiones beneficiorum, ab Ecclesia iusta de causa esse factas, illa videlicet, quam non expressimus de impedienda discordia, quam communio parere solet, vel alia. Incautè, inquam, hoc significat: quoniam argumentum nostrum non præterdit concludere absolutè, divisiones illas fuisse absque iusta causa factas; sed distiñtè, quod fuerunt factæ sine iusta causa: quod non erat dicendum, vel non ea intentione, ut absolutior potestatem haberent Episcopus & clerici post divisionē in suis partibus, quàm Episcopus habebat ante divisionem in omnibus. Quia licet interueniret causa diuidendi administrationē, non aderat tamen causa ad mutandam naturam illorum bonorum; quæ iure diuino, naturali, & humano eis inerat, ut superflua darètur pauperibus. Quod autem subdit; intentionem legis non esse in præcepto, ineptè dictum esse, probatum est supra, q. 1. mon. lxxviii. & lxxiiii. Et præterea nil facit ad propositum nostrum, in quo non loquimur de intentione legis, sed de intentione partium agentium, ultra quæ eorum actus nil operari iure vulgato probamus; neque ipse negat.

SUMMARIUM.

Beneficario nō est tam lata facultas utendi redditibus sui beneficij, quanta marito redditibus dotis. num. 1.

XII. Moneo, nil obstare illam, quæ noua est, æquiparationem; quam facit præfatus N. in c. 6. par. 4. inter beneficarium quod ad bona ecclesiæ suæ, & maritum quod ad bona uxoris
in

monet in

TAMBRV
in
ecclesijs
XIVAR
de
E III
30.6

in dotem sibi ab ea data. Tum, quòd maritus verè est dominus rerum dotalium, l. Doce ancillā C. de rei vend. l. Dotale. ff. de fundo dota: non tamè beneficiarius rerum ecclesiæ, vt suprà mon. XXI III. probatum est. Tum, quòd in alienatione rerum dotalium, non requiritur illa causa & solemnitas, quæ in alienatione rerum ecclesiæ. Sufficit enim consensus ab vxore, sine vi & dolo sponte præstitus & iuratus. c. Cùm contingat, de iureiur. imò & consensus secundus post biennium præstitus. Authen. Siue à me. C. Ad Vell. & glos. recepta in d. c. Cùm cōtingat. Tum, quòd maritus pro libito perinde impendere potest fructus ex re dotali perceptos, ac perceptos ex aliis suis propriis. iuxta l. Pro oneribus. cum aliis ibi à glos. citatis. C. de iure dot. non autem beneficiarius, vt probatum est suprà q. 1. mon. xxvii. Tum, quòd neque Reuerendiss. Segobienensis Episcopus, quem ipse citat in lib. 4. variarum resolutionum. c. 15. id affirmat; sed solum ait id, quod in mon. seq. tractabimus.

SUMMARYM.

Diuisio fructuum beneficii inter præcessorem, & successorem, facienda est, vt sit inter vsufructuarium; & non vt sit inter maritum & vxorem factò diuortio attento iure communi. num. 1.
Licet in Hispania in episcopatibus, & etiã in aliis beneficiis aliquarum diocesum contrahat. num. 4.
Diuisio fructuum inter fidei commissarium, & eum cui restituendum est fideicommissum, fit eodem modo, quo inter dominum, & vsufructuarium. num. 2.
Argumentũ à simili, soluitur per dissimile, datum in proposito in quo fit. num. 3.
Beneficiario non est tantum iuris in rebus beneficii, quantum marito in rebus vxor-

ris; nec sustinet onera tam grauiã, quam maritus. num. 3.

XIII. Moneo, nil etiam obstare nobis id, quod præfatus N. secutus præfatum Reuerendiss. Segobiensem in lib. præfato, tenet cõtra communem, scilicet; Diuisionem fructuum beneficii inter mortuũ, & successorem faciendam esse eo modo, quo fit inter maritũ & vxorem factò diuortio pro rata temporis anni, pro quo sustinuit onera maritus. iuxta l. Diuortio. ff. Solut. matrim. & non eo modo quo diuiduntur inter vsufructuarium & dominũ finito vsufructu: quæ est sententia cõtraria cõmuni, vt ipsemet Segobienensis fatetur, quam tenet glos. c. Si propter, de rescript. lib. 6. verb. Primi anni, recepta ibi per doctores, & in c. Præfenti, de offic. ord. lib. 6. & per Card. & Imol. post Host. in c. fin. de pecul. cleric. & alios citatos per præfatum Reuerendissimum. Moneo, inquam, nihil id obstare. Tum, quia ex eo, licet esset verum, nil contra nos in bona cõsequetia inferri potest. Tum, quia id non est tenendum, licet præfati Reuerendiss. auctoritatẽ, non abs re magnificens, cõsiderabam pro eo facere, quòd alioquin cõungere posset, vt beneficiarius seruiret beneficio semi annũ sine vllò emolumento; puta, si iam vindemia facta Septẽbri, acciperet Kalendis Octobris beneficiũ, cui seruiret vsq; ad Kalendas Aprilis, in quo tẽpore nil fructuũ percipitur; quod videtur absurdũ, & ita non dicendum. l. Nam quod absurdũ. ff. de oper. libert. Licet, inquam, hoc pro eo considerauerim; tamè in hac specie ei non accedo. Tum quia, vt suprà sæpè dixi, à cõmuni nõ soleo discedere, nisi textu vel efficaci ratione ad id me adigente. iuxta c. fin. 20. dist. & Io. Andr.

rece-

receptum in c. I. de constit. Tū, quia beneficiarius & fidei commissarius videntur esse sibi quod ad hoc similes. arg. eorum, quæ adducta fuerunt in
² mon. x x i i i i. & certum est inter fidei commissarium, & inter eum cui restituendum est fidei commissum, esse diuidēdos fructus eo modo, quo diuiduntur inter dominum, & vsufructuarium; per l. Herennius, ff. de vsur. quæ habet; omnes fructus, qui post acquisitum ex causa fidei commissi dominium ex terra percipiuntur, ad fidei commissarium pertinere: licet maior pars anni, ante diem fidei commissi cedentem, intercessisse dicatur. Tum, quia argumentum illud à simili,
³ quo ille à cōmuni recedit, de marito ad beneficiarium, dissoluitur per dissimile, quod in eo ipso proposito in quo adducitur, inuenitur. Nā licet verum sit, beneficiarios onera beneficiorum subire debere (c. fin. de rescript. lib. 6. ibi. Quia propter officium datur beneficium) sicut maritus onera vxoris. l. Pro oneribus. C. de iure dot. tamen onera mariti longè maiora sunt: & iura efficiunt eum dominū rerum dotalium, vt perinde reditus earum, ac suarum, impendere possit: & ita concurrunt in eo duo, nempe, dominium, & onerum sustentatio. Beneficiarium autem non faciunt iura rerum ecclesiæ dominum, vt probatum fuit in mon. x x i i i i. Nec concedunt ei tam liberam facultatem impendendi earum reditus ac marito, vt probatum est in mon. xxvii. Quare iure glos. præfata cum cōmuni potius assimilauit eū vsufructuario quod ad rem in qua vsufructum habet, quàm marito, qui rei dotalis habet dominium. Et quamuis N. dicat illā
⁴ opinionem esse in vsu Hispaniis: ego

tamen eo ætate grandior, id non vidi seruari, nisi in Episcopis, Abbatibus, & Prioribus conuentualibus; neque ipse Couarrubias id ait in loco præcitato; imò significat contrariū, dicens: æquius & iure verius videri sibi contrarium eius quod communis tenet. Dum item ait idem Alberico fuisse visum in d. l. Diuortio. nu. 12. sed alios ibi doctores, neque Cosmam vbi infra tit. de annat. §. Item quæ; ausum fuisse id tenere. Neque est verisimile tot doctores, qui in tot regnis & prouinciis præfata glos. approbauerunt, non fuisse monituros suos auditores & lectores contrariæ praxis, si quam sciuissent: nescire autem vix poterant in re tam frequenter, & nunquam nō contingente. Et ita credere par est, non solum in theoria à Doctoribus, sed etiam in praxi à Iudicibus, & partibus eam seruata esse extra illos episcopatus, in quibus à paucis antehac annis, constitutionibus Synodalibus aliud statutum est, vt in Pampilonensi, vbi annus quod ad hoc, & aliquot alia, incipitur Nouembri, à festo celebri Beati Martini. Nec videtur obstare cōsideratio nostra: quoniam responderi potest, quod illa solum probat, quod eiusmodi beneficiario, qui nihil de rebus beneficij percepit, & aliquo tempore illi seruiuit, solvatur honestum salarium, quod pro tali seruitio debetur, sicut & vsufructuario, qui prædiū in quo habebat vsufructum, coluit arando, serendo, putando, fodiendo; & moritur ante messem, vel vindemiam; debent solui expensæ, quas in id fecit à domino, qui vult fructus eius habere. Quare, certū mihi est, quod successor in Ecclesia parochiali, cui mortuus per se vel per alium inseruiuit, & ante vltos fructus

manet in

TAMBRV...
 in
 staccl...
 XLVAV...
 de
 redd...
 E. II
 30. b.

fructus perceptos obiit, debet solvere illi tantum, quantum ad honestam sustentationem inferuendo indiguit, etiam iure naturali. l. Secundum naturam. ff. de reg. iur. c. Qui sentit onus, debet sentire commodum, eod. tit. libro 6. & l. Fructus sunt, qui restant deductis expensis, ff. Solut. matrim. Quod confirmari potest multis adductis per Paulum, 1. Corinth. 9. & cap. 1. 13. q. 2. Quæ lex quia naturalis est, nulla consuetudine deleri potest. c. fin. cum ei annotat. de consuetud.

SUMMARIUM.

Beneficiarius facit suos fructus à solo separatos, etiam nondum reconditos, nu. 1.

XIIII. Moneo, nil etiam ob stare id, quod præfatus N. subdit, & nos concedimus cum præfato Reuerendis. vbi supra; nempe, sufficere beneficiario præmortuo, vel eius causam habenti, quod fructus sint à solo separati; licet nondum sint in horrea congregati, ad hoc, vt ad eum pertineat. Nil, inquam, obstat: quia ex eo concessio, nil contra nos sequitur; & ita concedimus id esse verum. Tum, quia probatur in l. Si eius. ff. de rei vendicat. secundum vetiorem intellectum l. Arboribus. §. Iulianus, alias est. l. Si fur. ff. de usufruct. & l. Si usufructuarius. ff. Quibus mod. usufruct. amittat. Tum, quia communis est, vt ait Tiraquel. lib. 6. de vtroque retract. §. 5. glos. 4. in princip. Tum, quia nullum fundamentum firmum habet glos. dicti c. Præfenti. quæ requirit fructus esse collectos, & in horrea reconditos; licet ei consentiat etiam glos. in d. cap. Si propter. & in d. l. Si fur. in princip. ff. de usufruct. & l. Ex aduerso, in princip. ff. de rei vendicat. Tum denique, quod in quodam decreto

ecclesiæ Gallicanæ, id satis clarè determinatur in tit. de annat. §. Itè quod ecclesiæ; vbi Cosmas ait; id quod defendimus esse communiter receptum: & patet per Card. Imol. & Barbat. in d. c. vlt. ad finem, de pecul. cleric. Alberic. in d. nu. 12. Domin. in d. c. Si propter Perus. in d. cap. Præfenti. Salycet. in l. Si pater. C. de usufruct. Florian. in l. Qui scit. §. Si alieno. ff. de vsur. & alij alibi, & contrarium ait esse trusam. Bald. in d. l. Si usufructuarius, addens; reconditionem in horrea, nil agere ad rhombum. Contra quam tamen communem sententiam facit; quod aliàs præter omnes considerabam; scilicet, quod licet possessor bonæ fidei fiat dominus fructuum simulac separati sunt à solo, à quocunque separentur; usufructuarius tamen non fit dominus eorum, nisi percipiantur; vel per ipsum, vel per alium nomine ipsius separentur. l. Si fur. ff. de usufruct. & l. Si usufructuarius. ff. quib. mod. usufruct. amittat. At vt plurimum beneficiarij non separent, nec portant in areas; vel torcularia per se neq; per alios nomine suo fructus agrorum, ex quibus debetur decimæ, quæ sunt bona pars fructuum beneficiorum Hispaniæ, & Galliæ. ergo non fiunt eorum ex sola separatione. Ad quam replicationem memini aliquando respondere, quod domini prædiorum, qui tenentur ad soluendas decimas Deo & beneficiariis, colligunt omnes fructus, & videtur colligere illos sibi, Deo, & beneficiariis, pro partibus quæ illos tangunt. Pro quo facit, quod Paulus relatus ibi à Bald. in d. l. Si usufructuarius. dixit sufficere, si separatio fiat ab usufructuario vel ab alio nomine eius explicitè, vel interpretatiuè. Quod ipsum
sensit

sentit etiam Bald. in d. l. Qui scit. §. Præterea. de usur. licet non sufficiat separatio casu facta. Vnde poma, glandes, & alij fructus per se decedentes, non fiunt usufructuarij, donec illos accipiat, & tractet, per se vel per aliū; & ita satis possunt dici segetes, & vuz ex quibus decimæ debentur separatæ à solo, vt decimæ cedant beneficiariis eo ipso, quod eas messuit, vel colligit dominus, aut colonus, sciens ex eis decimas deberi Deo, & beneficiatio: & ita interpretatur consuetudo, quæ valde rationabilis, & ecclesiis fauorabilis est.

SUMMARIUM.

Diuisio fructuum inter præcessorem, & successorem in primogenio facienda est vt inter usufructuarium & dominum.
num. 1.

Primogenia omnia, siue Maioratus, non sunt dignitates. num. 2.

X V. Moneo, nil obstat id quod præfatus N. referēs præfatu Reuerendiss. Segobiensem, tenet; videlicet, quod diuisio fructuum inter succedentem in primogenio seu maioratu, & eum qui tenuit illum, non est faciendæ eo modo, quo fit inter usufructuarium, & dominum finito usufructu. Tum, quia nihil ex eo concessio contra nos infertur. Tum, quia non est illud tenendum: quia contraria opinio videtur communis. Tum, quia secundum omnes, eadem, quæ de diuisione fructuum inter usufructuariū & dominum finito usufructu diximus, dicenda sunt inter fidei commissarium, & eum cui vel à quo restituendum est illud, sine vlla pro rata temporis diuisione, per præfatam l. Herennius. ff. de usur. Et palam est primogenia esse fidei commissis in hoc simillima. Tum, quia nõ obstat. c. 1. §. His consequen-

ter, in tit. Hic finitur lex, in vsibus feudor. Quia §. ille exorbitat à iure communi; ideoque non est extendendus de feudo ad maioratus. c. Quæ à iure, de reg. iur. lib. 6. præsertim, quia non est eadem ratio, vt palam est. Nõ obstat etiam ratio, quam præfatus Reuerendiss. Segobienensis adducit, videlicet; quod quemadmodum maritus sustinet onera vxoris, ita & vocati ad maioratus sustinent onera illorum, quos dicit esse dignitates; quippe, qui constituuntur per testaméta, per contractus vltro citroque obligatorios, & donationes sub modis factas, sine vlla Regum auctoritate. iuxta l. Filius familias. §. Diui. 2. ff. de legat. 1. cum annot. ei per omnes. Tum, quia etiam auctoritate regia constituti carent dignitate, & nobilitate, nisi aliqua clausula, quæ ad id eos extendat, muniantur: quod palam probatur per definitionem nobilitatis Bartho. cõmuniter receptam in l. 1. C. de dignit. lib. 12. Tum, quia cap. Quam periculosum. 7. q. 1. in contrarium citatum, non loquitur de huiusmodi maioratibus, & primogeniis; sed de aliis, quæ in veteri testamento aliquid sacerdotij habebant, quales non habent præfati maioratus: & ita longè similiores sunt in hoc fidei commissariis, usufructuariis, & beneficiariis, quàm marito & vxori, de quibus supra. Tum, quia rari sunt maioratus, quorum domini & successores teneantur ad grandes impensas necessariò faciendas in bellis, vel aliis, etiam si nolit gratis facere: & quando essent aliqui tales, & detentores eorum, eas necessariò facerent; possent successorem ad soluendas eas, si ex maioratibus saltem tantundem non percepissent, compellere: vt supra dictum est de beneficiariis.

manet in

TAMBRV

in

SACRILEGIUM

XIVAR R

de

E III

30.6

SUMMARIUM.

Pensio non est soluenda ei, qui ante diem solutionis à Papa praefixum, moritur. nu. 1.
 XVI. Moneo, nil nobis ob stare id, quod praefatus N. incidenter ait; id quod est dictum de diuisione fructuum inter maritum & uxorem, idem esse dicendum de diuisione solutionis pensionum à Papa super beneficiis constitutarum. Tum, quia nil ex eo concessio contra nos inferitur. Tum, quia contrarium videtur tenendum, per easdem praedictas rationes, & per stylum curiae, qui videtur hoc magis obseruare, ut hic Romae à plerisque audio. Tum, quia licet ut ait Ludouicus Roman. conf. 388. & constat ex litteris ipsius Papae, pensiones praefatae constituuntur ad commodiorem sustentationem eorum, & quasi in alimentum; non tamen sunt verè alimenta illius naturae, cuius sunt illa, de quibus in tit. de aliment. & cibariis, sed taliù, quae dantur sub modo expresso, vel tacito, ut cedente die ad id praestituto, accipiant illa; siue maior, siue minor pars anni transferit; & non percipiant illa, si antequàm dies cedat, finiantur.

SUMMARIUM.

Intellectus Concilij Tridentini. num. 1.
 XVII. Moneo, nil mihi ob stare, quod praefatus N. in 2. par. c. 8. nu. 23. significat, me dicere in libro meo in q. 2. nu. 24. quòd Conciliù Tridentinù sess. 25. c. 1. de reformat. nouit aliqua circa haec; quatenus prohibet Episcopos & clericos ex redditibus beneficiorum, consanguineos aut familiares ditare; quia ego non dixi, conciliù in hoc aliquid nouasse; sed contendi declarasse ius antiquum, quod secundum communem sententiam continet; beneficium, qui suos cognatos, vel familiares ditat, non solum peccare, sed

etiam ad restituendum teneri. Quod supra mon. xxiiii. & xxvii. repetiimus, ut est videre in responsione inductionis, qua ille vitur contra me per locum à contrario sensu, infra mon. lxx.

SUMMARIUM.

Beneficiarius quantum pro se sustentando egeat, arbitrium est. num. 1.

XVIII. Moneo, nil ob stare illud Soti argumentum, videlicet; quòd non potest satis rectè estimari, quòto egeat beneficiarius pro sua honesta sustentatione; & quòd ea quae per iustitiam debentur, non sunt relinquenda iudicio prudentium, qui possunt esse varij: imò debent determinari clarè. Pro quo facit l. Leges. C. de leg. & l. Constitutiones. C. de iur. & fact. ignoran. Nil, inquam, obstat hoc fundamentum. Primo quidem, quòd S. Thom. in d. q. 185. ar. 7. Sec. 2. & in d. Quod l. 6. ar. 12. cui ille in hac re nittitur, ait contrarium. & Vlricus à Dionysio relatus, affirmat in lib. 1. contra pluralitatem benef. art. 11. Deinde, quòd licet non possit aestimari omnino, & ut aiunt punctualiter, facile potest paulo plus, vel paulo minus, ut arbitrantur Ioannes Maior in 4. dist. 24. q. 18. Tertio, quòd quamuis eius arbitrium nimis videatur strictum: tam è oportet ut beneficiarij sciant quanto vnus quiuis eorum paulo plus vel minus egeat pro sua honesta sustentatione: quoniam, esto non obligaretur ad restitutionem superflui impensis; tamen necessarium est ad sciendum quando peccat mortaliter: quandoquidè, etià ipsemet D. Sotus fatetur in lib. 10. q. 4. art. 4. de iust. & iure. in 3. conclus. sic impendentes superflue, peccare mortaliter; & ideo oportet ut sciatur, quantum in suam sustentationem

tionem honestam iustè expendere valeat. Quartò, quòd ratio assertionis præfati Soti est contra mille iura, quæ multa iustitiæ opera boni viri arbitrari relinquit, puta, l. i. de iure delib. & cap. De causis, de offic. de leg. & plurima, quæ congerit Raven. in alphab. aureo, verb. Arbitrium. & Decius in c. Sedes, de rescript. & alij alibi sapissimè. Est item contra ipsummet S. Thom. qui in hoc ipso proposito expressim ait cõtrarium in Sec. 2. q. 185. art. 3. ad 1. ibi. Non potest determinari quando sit ista necessitas; & paulò pòst: Hæc determinatio, humana prudentiæ relinquitur.

S V M M A R I V M.

Beneficarij magis obligantur ad largiendas elemosynas, quàm laici. num. 1.

Prodigalitas laicorum venialis, clericorum autem mortalis. num. 2.

XIX. Moneo, falsum esse illud fundamentum, quo præfatus Sotus contra communem nititur; vt dixi in præfato libro q. 2. nu. 21. videlicet; quòd beneficarij non sunt obligati ad eroganda superflua per leges iustitiæ, quæ obligant ad restituendum: sed tantùm per leges misericordiæ & charitatis, quæ etiam laicos obligant ad elemosynas: neutros tamen constringentes ad restitutionem, vt supra monito II. & III. dictum est. Hoc, in quâ, fundamentum est falsum. Tum, per ea quæ adducta sunt mon. I. supra ead. q. Tum, quia est multorum inconuenientium fons. Consequitur enim illud, quòd sine iustaratione Sacrosanctum Concilium Trid. in d. sess. 25. cap. 1. de reformat. vetuisset beneficariis, ne quæ superessent eis, donarēt cognatis & familiaribus, si alioquin non essent pauperes; non vetando id ipsum laicis. Consequitur item pari-

ficatio beneficiorum & laicorum quòd ad elemosynæ faciendæ necessitatem: quandoquidem secundum illum, utriusque tenentur legibus misericordiæ; & neutri vlla lege iustitiæ. Cuius tamen contrarium tenet ipsemet; imò & præfatus N. Tum, quia esset quodammodo scâdalizare populum Christianum. Quod satis colliges ex Caiet. Sec. 2. q. 87. art. 1. Populus enim tot decimas & iura soluit clero, persuasum sibi habens id, quod præfatum Concilium sess. 25. de reform. & multa alia, vt c. Hoc. c. Episcopus. & c. Precariè. 10. q. 2. significant, nepe; quòd omnia superflua debent in pauperes & in opera pia impendere. Tum, quia est cõtradiceret S. Thom. cui ipse auctoritate nititur, qui significat; prodigalitem beneficarij circa redditus suos esse peccatum mortale: prodigalitem autem laicorum non plus quàm veniale; in Sec. 2. q. 183. art. 7. & Quolib. 6. art. 12. & expressius q. 119. art. 3. in hæc verba: Prodigus peccat in alterum consumendo bona, ex quibus aliis deberet providere: quod præcipuè apparet in clericis, qui sunt dispensatores bonorum ecclesiasticorum, quæ sunt pauperum, quos defraudant prodigè expendendo. Quæ determinatio non esset vera, nisi inueniretur lex aliqua, quæ obstringeret beneficarium ad elemosynam, & non laicum. Tum, quia est (si res satis perpendatur) fundare, beneficarios non solum non teneri ad restituendum vanè vel profanè impensæ; sed neque mortaliter in hoc peccare: quâdoquidem nec laici, quibus ille pares facit, peccant plusquàm venialiter, prodigèdo sua sine alterius damno; quod est contra Thomæ vbi supra, & contra se ipsum, qui

CONTRA-

manet in ei

TAMBRV

in

stetcl

XIVAR

de

E. III

3016

contrarium expressè tenet lib. 10. q. 4.
art. 3. de iust. & iur.

SUMMARIUM.

Beneficiarius non saluitur ab obligatione restituendi male impensa, propter impotentiam; & potest illo & illo modo restituere, etiam si sit Monachus. num. 1.

XX. Moneo, infirmam esse itè illam considerationem Soti vbi supra, scilicet; quòd res inutilis est asserere, beneficiarios teneri ad huiusmodi restitutionem: quia non possunt eam facere, nisi de suis ipsis redditibus; qui, iuxta sententiam quam defendimus, debentur operibus piis, etiam sine hac restituendi obligatione. Quæ tamen consideratio infirma est. Primò, quòd huiusmodi restitutionem facere poterit beneficiarius, si est secularis, de suis bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus si haberet: sin autem, de eo quod querere potest parcius viuendo, & etiam de eo quod merebitur ultra suam congruam sustentationem, inseruendo beneficio multo plus quàm obligatur ad inseruicium necessàrii illi. iuxta ea quæ in prædicto lib. q. 1. coroll. 9. nu. 59. & coroll. 17. nu. 20. dicta fuerunt; & repetita supra q. 1. mon. LXXVII. nu. 3. & etiam de illo, quod per suam industriam donationes & vltimas volùtates querere potest c. Expedi. c. Certè. 12. q. 1. c. 1. de testam. c. Fixum. 12. q. 5. de illo item quòd recuperare potest ab his, quibus malè dedit. c. Si quis presbyterorù. de reb. eccl. non alienand. & trad. Caiet. in d. q. 185. art. 7. quod infra monito xxxi. repetetur. Secùdò quòd impotentia restituendi non tollit obligationè id faciendi. l. Continuus. §. Cùm ita. ff. de verb. oblig. Quamuis excuset à culpa non restituendi pro tempore, quò illa impo-

tentia durauerit. l. Nam & is. ff. de dolo. & c. Olim. 2. de restit. spoliat. Plus tamen coloris habet Soti cõsideratio in beneficiario regulari, cuius omnia bona, quæ per secularem quæsitæ essent illi patrimonialia vel quasi patrimonialia, sunt ipsi ecclesiastica: quia quicquid habebat ante professionem, quæritur per eam suo monasterio & ordini. c. In præsentia, de probat. & Auth. Ingressi. C. de Sacros. & quicquid vndecunque post eam quærit, quærit eisdem, per mon. ix. cum seq. & per monitum LVII. & LXII. supra q. 1. Nihilominus tamen responderi potest, quòd etiam regularis potest restituere de reliquis parçè viuendo, iuxta mon. xxx. q. 1. & per monitum LXXX. eiusdem q. & per sacrificia & orationes; rogando item amicos vt pro eo soluant: & denique petendo humiliter per se, vel alios remissionem debiti, quam æquiparat restitutioni glos. c. Peccatum, de reg. iur. lib. 6. verb. Restituatur.

SUMMARIUM.

Concilium Tridentinum quomodo tacitè sentit, beneficiarios teneri ad restituenda male impensa. num. 1.

Ratio vnica legis habetur pro expressa. num. 1.

XXI. Moneo, quòd nil etiã obstat id, quod diximus in præfata q. 2. esse maximum eorum, quæ me in contrariam partem mouebant; præfatum Sacrosanctum Concilium Trident. sess. 25. de reformat. Quod quamuis veteri beneficiario donare & expendere pro libito, non tamen præcipit, vt restituat quod sic insumpserit: & qui de vno dicit, de alio negare videtur. c. Qualis. 25. dist. 1. Cùm prætor, ff. De iudic. Nihil, inquam, id obstat, Tum, quia sicut non declarauit expressè hæc

L resti-

restitutionem esse necessariam; ita etiã non declarauit non esse necessariam. Tum, quia potius videtur tacite declarasse illã esse necessariam: eo quod vetando beneficiis, ne cognatis & familiaribus, nisi paupertatis intuitu, superflua donarent; non vetando idẽ laicis, significauit, quod vltra leges charitatis & misericordie, quibus etiam laici obstringuntur, est lex aliqua iustitiæ, quæ solos beneficiarios obligat. Nulla enim alia ratio reddi potest; & ita hæc videtur expressa. argum. l. singul. Quamuis. C. de fidei commissis. iuncta glo. & Baldo ibidem. Tum, quia qui de vno dicit; etiam dicit de alio simili, secundum Dom. in d. c. Qualis, maximè si esset consequens illi, vt videtur esse in hoc casu. l. Illud ff. de acquir. hæred. cap. Præterea, de offic. deleg.

S V M M A R I V M.

Consuetudo non potest contra hanc conclusionem. num. 1.

XXII. Moneo, quod nil etiam obstat id, quod vbi supra dixi esse de præcipuis eorum, quæ me in contrariam partem mouebant, videlicet; quod aliquibus videtur, quod quamuis recepta opinio in theoria affirmauerit semper id quod nos dicimus: praxis tamen communis seruauit contrarium. & antiqua consuetudo magnam secum confert auctoritatem. c. Cùm delectus, de cõsuetud. & l. Minimè ff. de legi. Nil, inquam, id obstat: Primum, quod in d. libello. q. 1. nu. 18. & q. 2. nu. 1. & 3. & supra eodem, monit. xxxix. probatum reliquimus; præfatam obligationem esse legis naturæ ac diuinæ, præsuppositis pactis expressis vel tacitis, de quibus in monit. xxvii. q. 1. contra quam nihil prodest cõsuetudo etiam imme-

morabilis c. fin. de consuetud. c. Que contra c. Mala. & c. Frustra. 8. distinct. Deinde, quod licet aliquot per ignorantiam aut temeritatem, vsi sint opinione contraria; alij tamen longè plures, vsi sunt communi, vt monstratum est supra q. 1. nu. 50. & par est credere; eo quod quasi omnes confessarij eam tenuerunt: neque sunt tot, qui ei contrauenerint, quot aliqui putant. Nam ex corollariis præfatæ primæ quæstionis, repetitis supra, q. 1. à mon. lxxv. vsque in finem, & redactis in summam infra, q. 3. mon. vltimo, colliguntur multæ causæ, quibus excusantur. Tertio, quod vt singulariter in d. q. 185. art. 7. ait Caiet. mentem diui Thomæ secutus, hæc non est consuetudo, sed abusus contra ius diuinum. Et in Sec. 2. q. 43. art. 8. asseruit, quod omnis donatio rei ecclesiasticæ, pietate vel necessitate vacua, non est distributio, sed dissipatio à dispensatore vsurpata: & quod maximè aduertendum est, agit de ipsiusmet Papæ impensa, & dispensatione. Quæ Caietani doctrina, non est tamen eius, quàm Clementis in d. lib. 2. & 8. de constit. & aliorum Sanctorum, & ferè omnium doctorum citatorum supra ead. q. mon. vii. & q. 1. mon. xxxviii.

S V M M A R I V M.

Beneficium qui confert indigno, cui restituet. num. 1.

XXIII. Moneo, nil etiam obstat id, quod aiunt Aduersarij, videlicet; quod licet beneficiariorum collatores peccent non conferendo ea dignioribus. c. Licet. 8. q. 1. & §. Nunc autem 25. distinct. c. Graue, de præb. non tamen videntur obligati ad restituendum postea quàm ea contulerunt, Nihil, inquam, id obstat; imo plus

manet in

TAMBU
in
Siccliptic
XIVAR
de
Tadibus e
E III
30/b

plus iuvat nostram causam, quam contradicentium: quoniam collator obligatur ad conferendum ei, qui dignus sit; & si contulerit indigno, tenetur ad restituendum, secundum omnes: quamuis alij dicant, restituere debere digno, qui fuit neglectus, vt Caiet. Sec. 2. q. 62. art. 2. Alij verò Ecclesie cui nocuit, vt Adri. in d. q. 12. & Sotus lib. 5. q. 6. art. 3. de iust. & iure: quorum sententia melior nobis videtur. Et ita nos dicimus; beneficiarium esse obligatum ad danda superflua digno, puta, pauperi vel operi pio; & si ea confert alij, confert indigno, & manet obligatus ad restituendum eis quibus nocuit.

SUMMARIUM.

Bona destinata immediate pauperibus, ad quem modum differant à deputatis immediate beneficiariis. num. 1.

XXIII. Moneo, nil etiam ob stare Thomæ dictū in Sec. 2. q. 185. art. 7. & Quodlib. 6. art. 12. quo ponit grāde discrimen inter bona ecclesiastica principaliter deputata ministris, & minus principaliter pauperibus, & operibus piis; & inter illa, quæ principaliter deputantur pauperibus, & minus principaliter ministris: & videtur præfato N. non esse aliud, quam quod malè impensa circa hæc, obligat ad restituendum; non autem malè impensa circa illa. Nil, inquam, hoc obstat. Tū, quia vt vbi supra. q. 2. nu. 10. & supra eod. monito xz. monstratum fuit, S. Thom. non est in cōtraria opinione. Tum, quia discrimen prædictum optimè verificatur in eo, quod longè maiorem potestatem habent ministri circa bona principaliter deputata eis, quam circa alia. Quoniam prius sunt alēdi de illis ipsi, quam Ecclesia reparanda, c. De his, de eccles.

ædific. Neque debentur pauperibus, nisi sola superflua. c. Cū secundum, de præb. c. 1. 13. q. 2. & illa debentur eis, quos ipsi elegerint. Quorum omnium contrarium dicendum est de alijs. Clem. Quia contingit. §. Vt autem, de relig. domib. renouata in d. concil. Trident. sess. 7. cap. 15. de reform.

SUMMARIUM.

Pauper liberius expendere potest quasita per elemosynam, quam beneficiarius quasita per beneficium. num. 1.

XXV. Moneo, quod nil obstant etiā illa quatuor quæ Adrianū in 4. de restit. q. 12. col. 6. mouerunt; nō quidē ad negandum quod peccant mortaliter, sed tantum quod non tenentur ad restitutionē. Primum, quod pauper, elemosynam sibi largitam expendēs superflue aut voluptuose, non tenetur ad restituendum. Alterum, quod omnes diuites tenentur ex superfluis facere elemosynam; non tamen tenentur ad restitutionem non faciendo eā; quamuis in eo mortaliter peccent. Tertium, quod obligatio quæ obligat soli Deo, nō habet onus restituendi; licet obligatus peccet mortaliter non soluendo. Quartum, quod qui recipit centū aureos, cum onere impendendi illos in honorē vel gloriam Regis vel ciuitatis, non tenetur restituere, si eos in id non expenderit. Nihil, inquam, hæc obstat: quia priora duo argumenta sumuntur per locum à simili, qui iuridicus quidem est; iuxta c. Inter ceteras, de rescript. & c. 2. de translat. : sed dissoluitur per dissimilitudinem, iuxta notata in dictis capitulis, & in c. Constitutus, de appellat. quæ in casu proposito inuenitur. Nam elemosynæ non datur pauperi sub modo, quo redditus

L 2 bene-

beneficiorum beneficiariis cōceduntur. Nec diuitibus Deus bona concedit cum speciali obligatione faciendi elemosynam, quemadmodum decimæ, aliæque bona fuere olim cōcessa, hodieque cōceduntur Ecclesiis. Tertium autē, falsum est: nam obligatio soli Deo quaesita, producit necessitatē restituendi. Si enim quispiam aliquid Deo voueat, aut iuret se illi daturum, receperitue ut Deo det, ad restituendum illud Deo tenetur. c. Sunt qui opes, & c. Sacrilegium. 17. q. 4. & c. Debitorum, de iureiur. Quartū item falsum est: nam si quis centum aureos accipiat, ut in honorē Regis vel ciuitatis conuertat, restituere tenetur, si non conuertit in illum honorē, vel ei à quo accepit, aut Regi vel ciuitati. arg. l. 1. & l. Legatam. ff. de administ. rerum ad ciuit. pertin. l. Legatum ciuitatis. ff. de vsu & vsufruct. legat.

S V M M A R I V M.

- Beneficiario ab aliquo accipiens aliqua de redditibus eius; an & quando peccet, & restituere teneatur. num. 1.*
Debitor ab aliquo qualis accipiens aliquid teneatur creditoribus eius restituere. num. 1.
Beneficiario ab aliquo dotatam, qualis ducēs peccet, & teneatur restituere. nu. 2.
Beneficiario ab aliquo, qui aliquid malè accipit, cui restituet. num. 3.
Beneficarij debita, an solui possint ex debitis eius nō perceptis ante mortem. nu. 4.
 XXVI. Moneo, in præfato libello sub finem q. 2. inferri: Primū, quòd ingens est dubium; An accipiens aliquid iniuste à beneficiario ex redditibus ecclesiasticis, teneatur ad eius restitutionem. Et quidem alij putant teneri, alij contrā. Nobis videtur, Primum pendere decisionem huius questionis à legibus loquentibus de de-

bitoribus facientibus aliquid in fraudem creditorum, quæ habentur sub tit. ff. de his quæ in fraudem creditorum, & C. de reuocand. his quæ in fraudem, & §. Item si quis in fraudē, Instit. de action. Nam ut supra q. 1. mon. x x v i i. probauimus; beneficiarij debitorum sunt pauperū, & operum piorum, ipsique pauperes, & pia opera, creditores sunt istorum. Secundo dico, quòd is qui aliquid à beneficiario accepit, non tenetur restituere si beneficiarius sit soluendo: quia cum debitor est soluendo, eius creditores nihil repetere possunt ab eo, qui à debitore aliquid, quacumque ex causa etiam donationis, aut alia lucratua accepit. l. Ex his. & l. Art. prætor. §. Propterea, ff. quæ in fraud. & l. penult. de reuocand. his, quæ in fraud. ibi; Possessis & distractis. Nam leges predictæ, in debitores fraudatores edite, cessant, cum debitor potest soluere creditoribus; quod indubité locum habet in beneficiario habente bona patrimonialia vel quasi, quæcumque velit donare potest, iuxta tradita in illationibus proximæ questionis. Imò etiam credimus, quòd licet beneficiarius solūm habeat redditus beneficij; si tamē velit sumptus diminuerē, ac frugalius viuere, aut alio modo bona congerere, ut pauperibus satis faciat, quòd tunc is, qui aliquid accepit, non amplius teneatur quàm illum mone- re, ut vitam agat frugalē, parcat sumptibus; & bona querat unde possit restituere, idque expectare. Tertio dico, quòd si ignorans clericum beneficiarium soluendo non esse, nec amplius eum in bonis habere, quàm id quod sibi donatum volebat, id ab eo accepit ex causa onerosa iusta, quòd nō tenetur ad restitutionem. Ea primū ratio-

ratione; quod vt accipiens aliquid ex contractu, aut ex causa onerosa, à debitore fraudatore, teneatur ad restitutionem, duo interuenire oportet. Primum, vt debitor soluendo non sit: secundum, vt suscipiens ab eo, sciat eum non esse soluendo. d. l. penul. C. de reuocand. his quæ in fraud. l. Qui autem. §. Similique modo. ff. eod. Secunda ratio est; quia is, qui à clerico beneficiario aliquid ex titulo oneroso, veluti ex contractu emptionis aut locationis, aliòve contractu nominato, siue etiam innominato iusto suscepit bona fide, tantundem dedit quantum suscipit; & subinde nihil restituere tenebitur per illam lōgē pulcherrimam doctrinam Scoti viri perspicacissimi in 4. dist. 15. q. 2. art. 2. quam citauimus in Comment. c. final. de vsur. nu. 13. & probatur per dicta Thom. Sec. 2. q. 58. art. 6. & q. 59. art. 2. videlicet; quod in omnibus commerciis & contractibus est seruāda iustitia commutatiua; ita quod tantum valeat quod datur, quantum valet quod accipitur. Quarto dico, quod accipiens aliquid à beneficiario ex donatione, aut ex alia causa lucratiua, quem scit nil amplius in bonis habere, quàm id quod pauperibus erogare tenetur, debet quod accipit restituere, si beneficiarius donator illud non restituerit, siue sciat donatarius, siue ignoret beneficiarium donatorē soluendo non fuisse. Quia, vt suscipiens à debitore fraudatore ex causa lucratiua ad restitutionē teneatur, sufficit ipsa re fraudari creditorē; quamuis is qui suscipit, fraudem non participet. l. Qui autem. §. Similique. ff. Quæ in fraud. Nec his obest, si quispiam dicat; bona beneficiarij obligata esse tacitè; & hypothecata pro refectione damni à beneficiario illati bo-

nis ecclesiasticis; iuxta glos. quæ singularis putatur in c. Ex litteris, de pignorib. quæ tamen similem habet in c. Similiter 16. q. 1. Et subinde pauperes tanquam creditores præferendos esse aliis creditoribus. Nam primò responderi potest; nullā contrahi hoc casu hypothecam, eo quod nullus textus id exprimit; vt super d. glossa dicunt DD. Secundò, quod quamuis fateamur hypothecam contrahi, contrahetur solum quod ad indemnitate bonorum & iurium Ecclesiæ, ex qua beneficiarius redditus suos percipit; & quod non porrigitur ad ipsos redditus, quos beneficiarius sibi excipit; & habet etiam bonorum liberam administrationem cum onere largiendi superflua pauperibus, aut in alios pios vsus conuertendi: quæ videtur singularis & æqua declaratio. Cui tamē obijci potest illud, quod obligatio prælati ecclesiastici est similis obligationi tutoris vt præd. glos. dixit, cuius bona sunt tacitè hypothecata, non solum pro bonis in inuentario contentis, sed etiam pro redditibus ex bonis prouenientibus. l. Si mater C. in quibus casib. pign. vel hypoth. l. fin. ff. eodem. Quare aliter & singulariter huic objectioni respondemus, repetentes aliqua ex parte, quæ diximus supra q. 1. monito XLVI. nempe; quod beneficiarius cum non habet bona, ex quibus pauperibus aliisque suis creditoribus satisfacere possit, ipsemet beneficiarius annumerandus est pauperibus. Quare tunc solutio suorum debitorum censenda erit quasi erogatio in pauperes, ac ita ipse beneficiarius tanquam suorum reddituum distributor, potest ex reliquis ipsorum suscipere sibi tanquam pauper; vnde sua debita tanquam debita pauperis soluat. Nec

eo modo ipsius beneficiarij credito-
res præferuntur pauperibus; sed ipse
beneficiarius se ipsum, tanquam pau-
perem, præfert alijs pauperibus, pro-
pter potestatem sibi à iure concessam
erogandi reliqua suorum reddituum
pauperibus, quos ipse elegerit. Qui-
bus suffragatur id quod diximus in
Manuali cap. 25, nu. 131. & supra in
præfato monito XLVI. scilicet; bene-
ficiarium debita sua, etiam iniuste
contracta, soluere posse de reliquis
suorū reddituum, illa accipiendo tam-
quam pauper, vt diximus; vt ex illis
soluat tanquam pauper nomine suo
debita sua. Inferitur secundo, quod
non abs re dubitatur; An is qui cum
consanguinea, aut propinqua benefi-
ciarij vel alia matrimonium contrahit,
peccet mortaliter, accipiendo illam
dotem; & an teneatur acceptam resti-
tuere, & petens promissam, sit repel-
lendus. Et nobis videtur, quod si pro-
babiliter putet, beneficiarium posse tā
amplam dotem iuste constituere, non
peccat acceptando illam, nec non re-
stituendo acceptam, nec petendo pro-
missam. Primum ea ratione, quia reci-
pit dotem ex causa maximè onerosa,
l. Pro oneribus. C. de iure dot. & c.
Salubriter, de vsur. Deinde, quod cle-
rici tenentur soluere ex suorum bene-
ficiariorum redditibus sua debita. c. Per-
uenit, de fideiuss. cum ei annot. per
solutionem pulcherrimam, quam in-
feruimus Manuali, cap. 25. num. 130.
& latius explicuimus. q. 1. mon. XLVI.
& c. Cum secundum, de præb. etiam
iniuste contracta, si alia bona non ha-
beant. Et clericus, qui dotem promi-
sit, ignorantem non potuisse illam à se
promitti, tenetur ob promissionem &
dolum commissum dotem soluere, ac
resarcire ei damnum quod accepit ex

nuptiis contractis, sub spe promissio-
nis inutilis dotis, & subinde obliga-
tur. arg. l. 1. §. Ait prætor. & l. penul.
& seq. ff. de dolo, & per supradicta in
illatione præcedenti; si in promissione
dotis, vt prædictū est, contrahens has
nuptias non participauit fraudem fa-
ctā pauperibus, & pijs operibus; alio-
qui contradicendum videtur. arg. l.
penul. & seq. ff. de dolo; & magis spe-
ciatim, in l. Si debitore, & l. Ait præ-
tor. & l. Si quis participet. ff. Quæ in
fraud. cred. Tertio inferitur, quod ele-
gans dubiū à paucis propositū est; cui
scilicet restituendum sit id, quod per-
peram est datum, aut receptum à be-
neficiario ex redditibus ecclesiasticis.
Ego existimo satis excusari eum, qui
illud restituere ipsi beneficiario, aut
eius Ecclesie in opera illius pia con-
uertendum, aut etiam si restituat alijs
pauperibus vel operibus pijs. Nam
licet ipse beneficiarius in alios paupe-
res, aut in alia etiam opera pia illud
fortè impendisset, iuxta dicta supra,
q. 1. monit. LXXVII. nu. 2. & 4. ta-
men cum non teneatur beneficiarius,
vt ibidem monstrauimus, certis & no-
minatis pauperibus, vel pijs operibus
erogare; is qui ab eo accepit, excusatur
restituendo illis, quibus donando ipse
beneficiarius satisfecisset, tanquam,
scilicet, in eius locum susceptus. Quia
surrogatus sapit naturam eius, cui sur-
rogatur. l. Si eum. §. Qui iniuriarum.
ff. Si quis cautio. & c. Ecclesia S. Ma-
ria, vt lit. penden. Quarto, inferitur,
fuisse perquam duram Iulij 111. sum-
mi Pontificis Extrauag. prohibentem,
debita Episcoporum & aliorum bene-
ficiariorum non soluta, solui ex fru-
ctibus, aut redditibus ipsorum benefi-
ciariorum nondum exactis. Tum,
quia licet ipse Iulius iustus ductus rati-
oni-

manet in bi...

TAMBEV...
in
Sæculi p...
XIVAR R...
de
Testibus e...
E III
30.6.

tionibus id sanxisset, & in Lusitania multos excitasset tumultus: tandem tamen vsu recepta non fuit. Tum, quia non fuit satis promulgata. Tum, quia reditus beneficiorū, statim cūm reditus percipiuntur, non solent solui propter ipsorum locationes, quibus solutio differtur. Tum, quia oportet interdum beneficiarios mutuū dare, & solutionem expectare: sæpe etiam ex mutuo viuere, etiam ad verius & opportunius eleemosynas elargiēdas. Tum, quia decedens obaratus, pauper est censendus; & subinde nomine eius solutum, pauperi datum intelligi debet, vt supra. q. 1. monito XLVI. docuimus. De intellectu autem Extrauag. præfate Iulij 111. dicemus in Comment. quem vnā cum hac apologia scribimus, de spoliis clericorum, in c. Non liceat Papæ. 12. q. 2.

S V M M A R I V M.

Beneficiarios non esse liberos à legibus iustitiæ per dicta ipsius N. probatur num. 1. Leges generales non solum veræ & speciales iustitiæ, sed etiam charitatis & aliarum virtutum determinari possunt; imo re ipsa determinata sunt legibus specialibus. num. 2.

Charitatis lex de amando Deum, licet non determinetur quò ad amandi mensurā; determinatur tamen quò ad alias circumstantias. num. 3.

XXVII. Moneo, inferri etiam ex prædictis: Primo, quòd præfatus N. parum firmiter dicit, in 4. par. cap. 5. se probasse contra sententiam receptā; beneficiarios liberos esse à legibus iustitiæ, vinculoq; restitutionis in reddituum suorum dispensatione. Quoniā latè probatum est contrarium supra eadē quæst. monit. VII. & IX. & mon. XXVII. XXXIX. & I. Et vltia ibi posita, pōdero cōtra N. quòd

ipsemet in ipsomet c. 5. pag. antepenult. bis affirmat, multo magis peccare illos cum de superfluo suorum reddituum non faciunt eleemosynam, quàm laicos de superfluo suorum, nō facientes eam: & in pag. penult. addit, quòd ex natura rerum maior peccatu committitur in abusu reddituum ecclesiasticorum, quàm aliorum. At nulla ratione alia hoc contingere potest, quàm quia lege aliqua iustitiæ ad id tenentur ipsi, qua laici non tenentur: cūm ipsemet in eod. cap. pag. 16. fateatur lege charitatis & misericordiæ omnes ex equo teneri, iuxta illud Ambrosij, quod ipse in hoc citat ad verbū in c. In singulis. 86. dist. Misericordia est communis vsus; idē commune præceptū est omnibus ætatib⁹ omnibus officiis necessaria, & ab omnibus deferēda: nō publicanus, nō miles excipitur, nō agricola vel vrbanus, diues & pauper: omnes in communi admōnentur, vt cōferant nō habēt. Misericordia enim plenitudo virtutū est, & omnib⁹ est proposita. hęc ibi. Et quod ipsemet in d. c. 5. sequitur sententiam cōmunem, quæ habet; etiā laicos teneri sub pœna peccati mortalis, ad impēdendum superflua pauperibus, etiā extra necessitatē extremā, lege charitatis: & ita vel vtrique peccant equaliter, quod ipse negat: vel aliqua alia lege tenentur clerici ad id, qua non tenentur laici; quòd ipsum oportet cōfiteri; & cūm nō sit alia quàm iustitiæ, illa tenetur: quæ nostra & cōmunis cōclusio est. Nec prodest ei respondere, quòd ratione personæ vel ordinis clericatus magis peccant arg. c. Homo christianus. 40. dist. Tum, quia circumstantia illa personæ, non auget adeò peccatum, vt de veniali efficiat mortale, nisi votum, vel alia lex particularis

infringatur, vt probat S. Thom. Sec. 2. q. 186. art. 10. Tum, quia ipsemet ait prouenire ex natura & conditione reddituum ecclesiasticorum. Qualem necunde habent, nisi ex lege iustitiæ, quæ iubet vt rebus alienis in eos vñs ad quos dantur, vtamur; & non in alios. §. Furtum. Instit. de oblig. quæ ex delict. nasc. Clem. Quia contingit, de relig. domib. & quæ iubet vt pacta seruemus, oneræque iniuncta cõmodis subeamus. c. 1. de pact. l. 1. eod. tit. l. 2. C. de donat. quæ sub modo. & l. Secundũ naturã. ff. de reg. iur. & alia citata in mon. x xv i i. Nec item prodest ei respondere id, quod ipsemet insinuat, scilicet, quod ideo magis peccant, quia & si non contraueniunt legi & præcepto iustitiæ, contraueniunt tamen intentioni. Quia vt diximus q. 1. monito lxxviii. & lxxviii. ipsemet dicit, eum qui contrauenit intentioni legis, non peccare, si quod ea præcipit seruet. Et quia ipse exæquat redditus ecclesiasticos redditibus patrimonialibus, in quibus certum est, eos non peccare plus quàm laicos: & ita nunquam neque ipse, neque vilus alius se ab hac replicatione iustè absolueret. Secundò inferitur, nil prodessè præfato N. id, in quod ipse veluti ansa trahente ansam, incidit in d. c. 5. pag. 2. scilicet, quod solæ leges naturales generales pertinentes ad iustitiã, determinantur per leges positivas: & quod leges pertinentes ad charitatem non determinantur, neque determinari possunt per eas. Primum quidem, quod ex eo concessio nil contra nos in bona consequentia inferri posset. Deinde, quia illud est falsum, neque vsquam id dixit S. Thom. cui ipse id imponit, vt mox monstrabitur. Tum, quia lex generalis naturalis de

colèdo Deo, quæ pertinet ad religionem, & est alia diuersa virtus à iustitiã speciali vera, iuxta S. Thom. Sec. 2. q. 58. art. 7. adiuncta. q. 81. ar. 1. & 5. determinata fuit in lege veteri per plurimas leges positivas, quales erant omnes ceremoniales: probat id S. Thoma Prima. 2. q. 99. art. 5. & in noua per multas leges ecclesiasticas, qualis est de Missa festis audienda c. Missas, de consec. dist. 1. & de Missa in altari lapideo faciendã. c. Altare, ead. dist. & cum vestibus sacris. c. Vestimẽta, ead. dist. & multæ aliæ, de quibus in d. dist. & in tit. de consec. eccles. vel altaris. Tum, quia lex naturalis de sciũdando generalis, quam constat pertinere ad temperantiam, non ad iustitiã, determinatur quò ad modum & tempus per multas leges ecclesiasticas, vt ipsemet Diuus Thom. probat in Sec. 2. q. 147. art. 3. Tum, quia illi legi generali de viuendo secundũ rationẽ humanam & diuinã, quæ secundũ omnes est naturalis c. Consuetudo. 1. dist. c. Quæ contra. 8. dist. quæ nõ solum pertinet ad iustitiã, sed etiã ad omnes alias virtutes; datæ sunt quamplurimæ determinationes per quamplurima particularia præcepta tam diuina quàm humana de omnibus virtutum actibus lata, vt videre est apud D. Thom. Sec. 2. in fin. cuiuslibet tractatus cuiuslibet virtutis tam theologæ quàm moralis. De præceptis quidẽ fidei q. 16. de præceptis spei q. 22. de charitatis q. 44. de prudentia q. 50. & de aliis in aliis locis citatis supra eadem q. mon. 1. Tum, quia lex generalis charitatis diuina & naturalis de amando Deo & proximo, multis modis declaratur; & determinatur legibus humanis, & diuinis posititiis. Nã omnia præcepta Decalogi dantur propter

manet in bi...

TAMBVH
in
Sæccl. p...
XVVAR R
de
Todi...
E III
3016:

pter charitatem Dei & proximi, iuxta Thom. qui in præfata Sec. 2. q. 44. art. 1. ad 3. sic ait: Omnia præcepta Decalogi ordinantur ad dilectionem Dei & proximi: & ideo præcepta charitatis non fuerunt cõnumeranda inter præcepta Decalogi, sed in omnibus includuntur. & art. 2. ait, oportuisset legem naturalem de amando Deo distingui & declarari per duo præcepta de diligendo Deum, & de diligendo proximum, & in artic. 3. addit hæc alia. Omnia præcepta pertinentia ad charitatem & actus eius, includi quidem in duobus supradictis, sed propter tardiores, de singulis explicitè præcepta esse tradita. De Gaudio quidem, ad Philippen. 4. Gaudete in Domino semper. De pace autem, ad Hebræos 12. Pacem sequimini cum omnibus. De beneficentia autè, ad Galat. vlt. Dũ tempus habemus, operemur bonum ad omnes. De singulis beneficentia partibus, inueniuntur præcepta tradita in sacra Scriptura, vt patet diligenter consideranti, hæc ille: & in 4. artic. concludit, quod legi de amando Deum generali, adiuncta est lex particularis de modo amandi eum, scilicet licet, ex toto corde: & magis præcipitur modus actuum virtutis charitatis, quam modus actuum aliarum virtutum. Ad idem est, quod lex de charitate & de diligendo Deo & proximo generalis, determinatur per leges de ordine ac modo in eo seruando; de quibus latè Tho. per 13. articulos in Sec. 2. q. 26. Est tex. opt. cũ glos. c. primo. 30. dist. & per leges de diligendo non solum verbo, sed etiam opere. 1. Ioã. c. 3. Et rursus lex de diligendo proximum opere per illa duo præcepta de facièdo

eleemosynã de superfluo. De quibus nunc etiã vna cum hac Apologia cõponimus Commẽtarium in c. Quiescamus. 42. distinet. Non obstant ea quæ ait Thom. Prima 2. q. 99. art. 5. Tum, quia solum loquitur ibi de præceptis legis veteris; & de illis solum dicit duo. Alterum est, quod omnia præcepta legis veteris reducuntur ad moralia, cæremonialia, vel iudicialia; quod nil facit pro eo. Alterum est, quod determinatio legis in rebus humanis pertinet ad iudicialia; in rebus autem diuinis ad cæremonialia: quod etiã nil facit pro eo, & pro nobis multum; quatenus præsupponit, non solum posse fieri, sed factas esse aliquot determinationes cæremonialium, quas constat non pertinere ad virtutè iustitiæ. Tum, quia expressè ait; præcepta generalia quæ pertinet ad religionem, determinari. Et cõstat, quod licet religio, quæ ordinat hominẽ quò ad cultum Dei, sit virtus adhærens iustitiæ speciali, tamquã pars potentialis eius, non tamen est iustitia vera, quæ est ad alterũ secundum equalitatẽ, vt dicitur supra ead. q. mon. 1. & seq. & colligitur ex Thom. in Sec. 2. q. 82. art. 4. adiuncto eo quod dicit in q. 57. art. 3. Non obstant etiã verba Thomæ, quæ Adversarius citat in Sec. 2. q. 134. art. 3. quæ solum significant, non esse determinatam certam mensuram Deum amandi; vltra quam, eum amando peccetur per excessum; sed non ait, nõ posse fieri determinationes, & declarationes super modo, loco, tempore, & aliis circumstantiis amandi; quinimò contrarium affirmat in locis supra eisdem monitis, ad hoc citatis.

APO.